

FIȘA DISCIPLINEI**1. Date despre program**

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea “Alexandru Ioan Cuza” din Iași
1.2 Facultatea	Facultatea de Drept
1.3 Departamentul	Departamentul interdisciplinar Centrul de Studii Europene
1.4 Domeniul de studii	Drept
1.5 Ciclu de studii	II - Master
1.6 Programul de studii / Calificarea	Drept European

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	Fiscalitate europeană						
2.2 Titularul activităților de curs	Conf. dr. Ioana Maria Costea						
2.3 Titularul activităților de seminar	Conf. univ. dr. Neli Amarfi Răilean						
2.4 An de studiu	I	2.5 Semestru	I	2.6 Tip de evaluare	E	2.7 Regimul disciplinei	OB

* OB – Obligatoriu / OP – Opțional

3. Timpul total estimat (ore pe semestru și activități didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	4	din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	2
3.4 Total ore din planul de învățământ	56	din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp					ore
Studiu după manual, suport de curs, bibliografie și altele					40
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					39
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					39
Tutoriat					0
Examinări					3
Alte activități.....					0
3.7 Total ore studiu individual					119
3.8 Total ore pe semestru					175
3.9 Număr de credite					7

4. Precondiții (dacă este cazul)

4.1 De curriculum	Drept civil. Drept European. Drept financiar.
4.2 De competențe	Cunoașterea noțiunilor și instituțiilor de drept civil. Cunoașterea noțiunilor și instituțiilor de drept european. Cunoașterea noțiunilor și instituțiilor de drept financiar.

5. Condiții (dacă este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	Nu este cazul
5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului	Nu este cazul

6. Competențe specifice acumulate

Competențe profesionale	C.1. Cunoașterea, înțelegerea și utilizarea adecvată a conceptelor, teoriilor, paradigmatelor și metodologiilor din domeniul fiscalității europene C.2. Aplicarea tehnicilor și instrumentelor specifice la anumite situații, procese, proiecte specifice. C.3. Aplicarea legislației naționale și/sau europene la situațiile de fapt. C.4. Interpretarea, corelarea și compararea instituțiilor juridice din dreptul național, dreptul european și dreptul internațional C.5. Utilizarea legislației în vigoare în analiza situațiilor juridice, în încadrarea lor corectă din punct de vedere juridic și în soluționarea lor
Competențe transversale	CT.1. Realizarea sarcinilor profesionale în mod eficient și responsabil CT.2. Aplicarea tehnicilor de muncă eficientă individuală, precum și în echipă CT.3. Utilizarea eficientă a resurselor de comunicare și a surselor de informare CT.4. Sintetizarea de soluții generice și alternative la probleme punctuale de practică.

7. Obiectivele disciplinei (din grila competențelor specifice acumulate)

7.1. Obiectivul general	O.1. Cursul va urmări identificarea și asimilarea principalelor probleme de practică instituțională și judiciară, în materia dreptului bugetar și fiscal, cu componentă europeană.
7.2. Obiectivele specifice	La finalizarea cu succes a acestei discipline, studenții vor fi capabili: <ul style="list-style-type: none"> ▪ să definească o serie de noțiuni specifice: buget, impozit, taxă etc. ▪ să indice instituții competente în procedurile bugetare și fiscale naționale și europene. ▪ să explice mecanismele de elaborare, aprobare, executare a bugetelor naționale și europene. ▪ să explice mecanismul de impunere directă și coordonarea în plan european. ▪ să explice mecanismul de impunere indirectă și coordonarea în plan european. ▪ să identifice condițiile de legalitate ale unui act administrativ-fiscal. ▪ să soluționeze o ipoteză practică privind procedura bugetară ori fiscală europeană. ▪ să redacteze înscrisuri specifice stadiilor procesuale și poziției procesuale într-o speță.

8. Conținut

8.1	Curs	Metode de predare	Observații (ore și referințe bibliografice)
1.	Noțiuni introductive. Fiscalitatea și dreptul fiscal	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3
2.	Fiscalitate și drept fiscal în context supranațional și european	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore http://ec.europa.eu/budget/index.cfm Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3

3.	Cadrul bugetar european. Elaborare. Aprobare	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3
4.	Cadrul bugetar european. Execuție. Încheierea exercițiului. Control	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3
5.	Frauda la bugetul Uniunii Europene. Nereguli bugetare. Jurisprudență CJUE relevantă	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3
6.	Fiscalitate în contextul Uniunii Europene. Dispoziții fiscale în Tratatate. Convențiile de evitare a dublei impuneri și dreptul european Jurisprudență CJUE relevantă	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3
7.	Fiscalitate în contextul Uniunii Europene. Impozitarea directă – Directive și armonizare Jurisprudență CJUE relevantă	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3
8.	Fiscalitate în contextul Uniunii Europene. Impozitare indirectă. Modele de armonizare fiscală. Jurisprudență CJUE relevantă	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3
9.	Fiscalitate în contextul Uniunii Europene. Impozitare indirectă. Modele de armonizare fiscală. Jurisprudență CJUE relevantă	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3
10.	Procedura fiscală. Aspecte generice privind stabilirea și executare creanțelor fiscale.	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare

			Jurisprudență referința 3
11.	Procedura fiscală. Cooperare administrativ-fiscală în UE. Jurisprudență CJUE relevantă	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3
12.	Contenciosul fiscal. Aspecte generice privind contenciosul fiscal. Aspecte de contencios fiscal în spațiul european	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3
13.	Evaziunea fiscală. Frauda fiscală. Aspecte generice	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore http://ec.europa.eu/anti_fraud/ Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3
14.	Evaziunea fiscală. Frauda fiscală. Aspecte de drept european. Jurisprudență CJUE relevantă	Expunerea însoțită de mijloace tehnice, prelegerea, explicația, problematizarea, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore http://ec.europa.eu/anti_fraud/ Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3

Bibliografie

Referințe principale:

1. Costea I.M, *Fiscalitate europeană*, Ed. Hamangiu, 2016.
2. Site-ul Comisiei europene: secțiunea bugetară: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/budget_en; secțiunea fiscală: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic/taxation_en
3. www.curia.eu – jurisprudența Curții de justiție a Uniunii Europene

Referințe suplimentare:

1. D.D. Șaguna, M. Tofan, *Drept financiar european*, Ed. C.H. Beck, București, 2010
2. European Commission, Directorate-General for Budget, *European Union public finance*, Publications Office, 2014, <https://data.europa.eu/doi/10.2761/17724>
3. M. Helminen, *EU Tax Law. Direct taxation*, Ed. IBFD, 2021.
4. L. Țătu, D. Cataramă, *Aspecte practice privind TVA*, Ed. C.H. Beck, București, 2010.
5. M. Lamensch, M. Merckx, M. Schippers, I. Eijnde, *European Tax Law*, Ed. WoltersKluwer, 2022.
6. I.M. Costea, *Optimizarea fiscală*, Ed. C.H. Beck, București, 2011
7. D. Pătroi (coord.), *TVA național vs. TVA comunitar*, Ed. C.H. Beck, București, 2013.
8. P. Serlooten, *Droit fiscal des affaires*, ed. a XII-a, Ed. Dalloz, Paris, 2013.

8.2	Seminar / Laborator	Metode de predare	Observații (ore și referințe bibliografice)
1.	Noțiuni introductive	Problematizarea, expunerea însoțită de mijloace tehnice,	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2

		conversația euristică, observația dirijată.	Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3
2.	Procedura bugetară. Aplicații practice. Executare credite bugetare	Problematizarea, expunerea însoțită de mijloace tehnice, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3
3.	Procedura bugetară. Control. Prezentare teoretică. Bugetul Uniunii	Problematizarea, expunerea însoțită de mijloace tehnice, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3
4.	Procedura bugetară. Control. Studiu de caz	Problematizarea, studiul de caz	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3
5.	Procedura bugetară. Control. Prezentare teoretică. Fonduri europene	Problematizarea, expunerea însoțită de mijloace tehnice, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3
6.	Procedura bugetară. Control fonduri europene. Studiu de caz	Problematizarea, studiul de caz	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3
7.	Procedura fiscală. Control. Prezentare teoretică	Problematizarea, expunerea însoțită de mijloace tehnice, conversația euristică, observația dirijată.	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3
8.	Procedura fiscală. Control. Studiu de caz. Impozite directe persoane juridice	Problematizarea, studiul de caz	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3
9.	Procedura fiscală. Control. Studiu de caz. Impozite directe persoane fizice	Problematizarea, studiul de caz	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3
10.	Procedura fiscală. Control. Studiu de caz. Contribuții sociale	Problematizarea, studiul de caz	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare

			Jurisprudență referința 3
11.	Procedura fiscală. Control. Studiu de caz. TVA	Problematizarea, studiul de caz	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3
12.	Procedura fiscală. Control. Studiu de caz. TVA – trimitere preliminară	Problematizarea, studiul de caz	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3
13	Procedura fiscală. Contencios Studiu de caz	Problematizarea, studiul de caz	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3
14.	Procedura fiscală. Recapitulare	Problematizarea, studiul de caz	2 ore Capitol specific referința 1 Secțiune specifică referința 2 Capitole specifice referințe suplimentare Jurisprudență referința 3

Referințe principale:

1. Costea I.M, *Fiscalitate europeană*, Ed. Hamangiu, 2016.
2. Site-ul Comisiei europene: secțiunea bugetară: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/budget_en; secțiunea fiscală: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic/taxation_en
3. www.curia.eu – jurisprudența Curții de justiție a Uniunii Europene

Referințe suplimentare:

1. D.D. Șaguna, M. Tofan, *Drept financiar european*, Ed. C.H. Beck, București, 2010
2. European Commission, Directorate-General for Budget, *European Union public finance*, Publications Office, 2014, <https://data.europa.eu/doi/10.2761/17724>
3. M. Helminen, *EU Tax Law. Direct taxation*, Ed. IBFD, 2021.
4. L. Țățu, D. Cataramă, *Aspecte practice privind TVA*, Ed. C.H. Beck, București, 2010.
5. M. Lamensch, M. Merckx, M. Schippers, I. Eijnde, *European Tax Law*, Ed. WoltersKluwer, 2022.
6. I.M. Costea, *Optimizarea fiscală*, Ed. C.H. Beck, București, 2011
7. D. Pătroi (coord.), *TVA național vs. TVA comunitar*, Ed. C.H. Beck, București, 2013.
8. P. Serlooten, *Droit fiscal des affaires*, ed. a XII-a, Ed. Dalloz, Paris, 2013.

9. Coroborarea conținutului disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității, asociațiilor profesionale și angajatorilor reprezentativi din domeniul aferent programului

Cursul are un înalt conținut practic și aplicat pentru a forma deprinderi specifice profesiilor juridice: avocat, judecător, procuror. În egală măsură, sunt cuprinse și elemente de drept adaptate funcțiilor din sistemul administrativ public. Cursul oferă formare profesională de specialitate corespunzând standardelor specifice asociațiilor profesionale (UNBR, UCCJR, CSM etc.). Cursul asigură formarea deprinderilor de calificare juridică a unei ipoteze bugetare/fiscale, de identificare a sediului materiei, de verificare a legalității acesteia și de formulare a soluțiilor și remediilor legale. Cursul duce în secundar la formarea deprinderilor de redactare a înscrisurilor specifice contenciosului bugetar/fiscal.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere în nota finală (%)
10.4 Curs	- identificarea corectă a soluțiilor legale - identificarea corectă a soluțiilor jurisprudențiale	Examen scris	– 50%
10.5 Seminar/ Laborator	- redactarea corectă a unui document juridic - identificarea corectă a problematicii juridice dintr-o speță	(1) Prezentarea orală a aplicației practice; (2) Aplicație practică jurisprudență CJUE – evaluarea prezentării scrise	– 25% – 25%
10.6 Standard minim de performanță Identificarea tipului de obligație bugetară/fiscală și a legislației naționale și europene aplicabile. Evaluarea legalității unei ipoteze bugetare/fiscale date. Identificarea parcursului administrativ și judiciar de control al legalității. Redactarea înscrisurilor specifice fiecărei etape a contenciosului fiscal. Fiecare componentă a evaluării, respectiv evaluarea de seminar (50%) și examenul final (50%), trebuie să fie parcursă cu obținerea notei minime 5. Evaluarea de seminar se realizează numai pe parcursul semestrului, prin participarea la activitățile de seminar. Promovarea evaluării de seminar este o condiție eliminatorie pentru participarea la examinarea finală.			

Data completării
17.09.2023

Titular de curs
Conf. dr. Ioana Maria Costea

Titular de seminar
Conf. univ. dr. Neli Amarfi Răilean

Data avizării în departament
25.09.2023

Director de departament
Lect. univ. dr. Olga Andreea Urda